

סביבת תל חצור - טיול להיסטוריה, לטבע, למים

תל חצור הוא לא רק יעד למתעניינים בארכיאולוגיה ובהיסטוריה של ארץ ישראל. סביב המקום מצויים שפע של אתרים ואטרקציות לכל המשפחה. אספנו עבורכם מספר אתרים מומלצים, המשלבים היסטוריה, טבע, בעלי חיים והרבה מים

כתיבה: אריאלה ארז*

ראש פינה - מושבה, נחל וחלמוניות בעונה

זמן הליכה: שלוש עד ארבע שעות.
עונה מומלצת: כל השנה ובמיוחד בפריחת החלמוניות באוקטובר-נובמבר.

ציוד: נעלי הליכה, כובע ומי שתייה.
שילוט: שלטים כחולים עם הסברים מסייעים במציאת המבנים החשובים.

כשישה ק"מ דרומית לתל חצור נמצאת המושבה ראש פינה, היא גיא אוני, בה מקופלת היסטוריה של יותר ממאה שנה, עת בשנת 1878 נעשה בה ניסיון ההתיישבות המאורגן הראשון של יהודים.

ניתן לערוך סיור מרתק בעקבות סיפורם של הבתים ולטייל בנחל הקטן הנמצא סמוך אליה.

נכנסים ברחוב רמת גן (מעלה גיא אוני), ברחוב השני פונים לרחוב דוד שוב, ואז ימינה לבניין המועצה המקומית ולבניין בית העם אשר שימש מטוויית משי שהוקמה על ידי הברון רוטשילד.

ממשיכים ברחוב החלוצים עד סופו ומגיעים אל בתי הפקידות - שני מבנים מרכזיים שהיו מקום מגורי שליחי הברון. במעלה הרחוב מימין נמצא המלון של רבי אלתר שוורץ (סבו של יגאל אלון ז"ל) וממולו ביתו של רבי שמחה וילקומיץ, מראשוני מורי ראש פינה. ניתן להמשיך לבית הכנסת ומשם לרחוב הראשונים, הרחוב הראשון במושבה.

לנחל ניתן להגיע מאזור בית הקברות. זוהי הדרך הישנה לצפת שעוברת

סמטה בראש פינה. צילום: אריאלה ארז

ידידה לנחל ראש פינה. צילום: אריאלה ארז

בית בראש פינה. צילום: אריאלה ארז

בערוצו של נחל ראש פינה האכזב, המתחיל בצפת ומסתיים באזור קיבוץ כפר הנשיא. מגיעים למבנה אבן לבן עם כיפה, זהו מעיין עין כדן. משם ממשיכים במעלה הנחל ומגיעים לשני מעיינות נוספים - עין פינה ועין גיא אוני, הנובע מתחת לעצי תאנה גדולים. לאורך המסלול צמחייה מגוונת כמו שיחי פטל, עצי זית ועצי תאנה, ומאמצע נובמבר עד השבוע הראשון של דצמבר יש פריחה מרהיבה של חלמוניות במדרון הצפוני מעל מפגש הוואדיות. ניתן לחזור באותה הדרך, או להמשיך בדרך עפר לבנה המטפסת לכיוון ראש פינה. במקום נקודת תצפית יפה על הכנרת, עמק החולה, הגולן והחרמון, וניתן לחזור ממנו עד למגרש החניה.

שמורת טבע החולה. צילום: דרור ניסים

ציפורים חגות מעל החולה. צילום: דרור ניסים

שמורת החולה

זמן הליכה: שעה וחצי.

עונה מומלצת: כל השנה ובמיוחד בעונת הנדידה בסתיו ובאביב.

אורך המסלול: 1.5 ק"מ.

ציוד: נעלי הליכה, כובע, מי שתייה, משקפת (ניתן גם לשכור בשמורה).

שעות פתיחה: 08:00-17:00, כניסה עד 16:00.

חמישה ק"מ צפונית לתל חצור נמצאת שמורת החולה, שריד לימת החולה ולביצות והשמורה הראשונה שהוכרזה בארץ. השמורה מהווה מקום מנוחה חשוב ביותר לעופות המים בדרך הנדודים לאפריקה וחזרה, וכן מקום חריפה ודגירה.

מתחילים במצפור הצופה אל רכסי ההרים הסוגרים על העמק ואל החרמון המתנוסס מצפון. ממשיכים בגשר מעל אחת מתעלות המים ונכנסים למסלול בדרך העוברת ליד גדרת ג'מוסים. עולים על גשר עץ העובר מעל הביצה, שממנו ניתן לראות שפמנונים רבים וצבי ביצה. מגיעים ל"מסתור", תצפית על עופות המים השטים באגם - שקנאים, שרשרים ואנפות אפורות. שני איים מלאכותיים נמצאים מול ה"מסתור" ובהם מקננות בעונת הקיץ שחפיות ים. מומלץ ביותר לבקר גם בעופוריה, מיצג רב חושי על תופעת הנדידה וסיפורו של עמק החולה.

שמורת נחל קדש

איך מגיעים: יוצאים מתל חצור על כביש 90 לצומת כ"ח, פונים שמאלה ועולים למצודת כ"ח. עוברים אותה עוד כחצי ק"מ ופונים ימינה לכביש 866 ונוסעים כמה מאות מטרים לכיוון קיבוץ יפתח. לפני הקיבוץ מצד ימין, ניתן לראות שילוט לנחל קדש, עוברים אותו וממשיכים מעט צפונה על הכביש. פונים ימינה לשביל עפר שבצדו ניתן לחנות. יוצאים מהרכב וחוזרים דרומה עד תחילת המסלול. יש לשלוח רכב אחר לחכות בחניית מצודת כ"ח.

סימון שבילים: סימון שביל ישראל.

זמן הליכה: שעתיים.

עונה מומלצת: כל השנה, מוצל בימי הקיץ.

אורך המסלול: 1 ק"מ.

דרגת קושי: לחובבי הליכה ומעט אתגר (גם משפחות).

ציוד: כובע, מי שתייה, נעלי הליכה.

בתחילה עוברים דרך חורש ים תיכוני בנוף מתון של אלונים ואלות, חרוב ואשחר. בהמשך נפער חריץ באדמה היוצר מפל יבש. יורדים בו בזהירות לתוך סבך מוצל וקריר של צמחים מטפסים כמו קיסוסית קוצנית. מתקדמים עם הסימון עד לפיצול הנחל. ממול יש שלט של רשות הטבע והגנים האוסר המשך התקדמות בנחל, ולכן פונים עם השביל המסומן מימין (דרום). עולים עם הערוץ בטיפוס על סלעים גדולים עד לציאה לשביל חשוף עם תצפית רחבה ויפה על הנחל והסביבה, וממשיכים בצמוד לגדר המצודה. מתקדמים עם השביל עד למצודת כ"ח ומסיימים את הסיור בתצפית אל מרחבי עמק החולה.

בעלי חיים רבים שוכנים בשמורה: יונקים כדוגמת שפן הסלעים הסורי, דרבן, שועל, דלק וציפורים כמו תור הצווארון, גדרון, שחרור ועורבני. בעונת הנדידה מושכים מצוקי הנחל את העופות הדואים - חסידות, שקנאים ועופות אחרים הדואים לאורך בקע הירדן.

אתרים נוספים בסביבה

חורשת עצי אלות אטלנטיות עתיקות וגדולות **בחניון האלה האטלנטית** ליד משטרת כ"ח; שרידי הכפר השיעי הקטן **נבי יושע** ממש לפני הכניסה לחורשה של משטרת כ"ח; **מצפה גדות** שעליו נכתבו מילות השיר "בתי את בוכה או צוחקת" - אתר הנצחה למוצב סורי שחלש על קיבוץ גדות; **חורבת ירדא** ששימשה חאן בראשית התקופה העות'מאנית ונבנתה במקום גבוה החולש היטב על סביבתו.

פרטים נוספים ניתן לקבל במרכז חינוך והסברה גליל עליון, טלפון 04-6923112

אהותבת היא מנהלת מחו"ה גליל עליון, רשות הטבע והגנים.